



INFORMACIÓ ADICIONAL – CIRCUS WORLD MARKET

El Circ Gleich, la maqueta de circ més gran del món, presidirà el 'Circus World Market', situat al Palau de Fires de Girona

L'enginyer holandès V. Herwerden va dedicar 40 anys de la seva vida a materialitzar el gegantí circ alemany Gleich construint una fidel maqueta a escala 1:25 que avui permet mostrar el funcionament d'un gran circ itinerant de principis del segle XX: 420 personatges, 270 animals, 170 vehicles, tot disposat sobre un espai de 50m² que en fan avui la major maqueta de circ al món.

El Circus Gleich, malgrat tenir una relativament curta existència (1924-1937), va ser, a principis de 1930, un dels circs més grans i populars a Europa. Era emblema d'una època en què els circs alemanys intentaven competir amb el gegantisme dels seus homòlegs americans. El seu fundador, Julius Gleich (1886-1951), aconseguí portar en gira una veritable ciutat ambulante que s'organitzava al costat d'una carpa gegant de 86 metres de llarg, amb 3 pistes i capacitat per a més de deu mil espectadors a cada funció. L'any 1929 visità Espanya fent la seva primera escala a Barcelona en el marc de la segona Exposició Universal: allí el visitaren més de 250.000 espectadors.

Seguint la seva missió de salvaguarda del patrimoni circense internacional, l'any 2015 Circus Arts Foundation, la fundació que organitza el festival del Circ, va adquirir la maqueta a França i avui, coincidint amb el naixement del Circus World Market, l'exposa públicament per segona vegada. Aquesta compra ser una de les peces claus del futur Museu Europeu del Circ.

DADES D'INTERÈS

Horaris del Circus World Market (accés lliure)

Dia 14: de 9 a 14h i de 18h a 00h

Dia 15: de 9h a 00.30h

Dia 16: d'11h a 00h

Dia 17: de 10.30h a 23h

Dia 18: de 16h a 00.30h

Dia 19: d'11h a 1.30h

Apunts històrics del gegantí Circ Gleich

El Circus Gleich, malgrat tenir una relativament curta existència (1928-1937), va ser, a principis de 1930, un dels circs més grans i populars de viatge a Europa. Era un emblema d'una època en què els circs alemanys intentaven competir amb el gegantisme dels seus homòlegs americans. Una quimera que va portar a diversos d'ells a la fallida.

El seu fundador, Julius Gleich (1886-1951), va néixer a Àustria, fill d'un torner. Pel que sembla, va entrar en el món del circ com a músic. En la seva biografia, publicada posteriorment pel departament de premsa del seu circ, es va dir que havia arribat als Estats Units a una edat primerenca, i fou allà on va descobrir els gegants circs de tres pistes. Quan va tornar a Europa va comprar un carro i dos cavalls, i va posar en marxa el seu propi negoci.

Circus Henny

A la primera dècada del segle XX Julius Gleich destaca com a director d'orquestra en els circs itinerants prominents de l'època, com el txec Circus Kludsky o el Blumenfeld alemany. Gleich es va casar amb Karola Hani (b.1894), una de les cinc germanes Hani, que pertanyia a la família del conegut circ suís (un d'ells, Lydia, era la mare de la august Andreff, i una altra, Maria, l'àvia de la august Gaston Hani, dos dels més grans pallassos suïssos).

La família Hani va fer girar el Gran Cirque Bernois a Suïssa a començaments del segle XX. Posteriorment es va anomenar Zirkus Blumenfeld i Hanni i a finals de la primera dècada del segle passat va canviar de nou el seu nom per Circus Henny. És en el punt en el que Julius Gleich va unir-se al negoci familiar de la seva esposa, convertint-se al 1919 en el director del Circus Henny. Al 1922, Gleich va anomenar al seu circ de dos mats el circ European Barnum & Bailey – amb la paraula European amb lletres molt petites a la façana de circ.

El gegant Circus Gleich

Al 1924 el circ passa a anomenar-se Circus Gleich i aviat comença a girar amb una enorme carpa de quatre mats amb el format hipòdrom. Julius Gleich va seguir els passos del Circus Krone que un any abans havia adoptat el format de tres pistes. Gleich, però, va saber adaptar aquesta proposta millor que el seu antecessor, utilitzant les tres pistes de manera esporàdica, presentant bona part del seu espectacle en un hipòdrom allargat amb una sola pista en el seu centre. Aquest plantejament li oferia la possibilitat de focalitzar l'atenció en una sola atracció o bé presentar-ne varies de forma simultània, així com utilitzar l'hipòdrom complet per a grans espectacles. (Després de la Segona Guerra Mundial, aquest sistema es va tornar a introduir a Alemanya per Franz Althoff i a Itàlia pels circs gegants Togni).

El Circus Gleich va arribar a l'apogeu de la seva grandària i l'èxit entre 1928 i 1933. En aquest període va visitar França, Espanya, Itàlia, Iugoslàvia, Hongria i Txecoslovàquia, viatjant en dos o tres trens especials, que era dels mitjans habituals de locomoció dels grans cirks europeus de l'època. Com d'altres cirks de grans dimensions, el Gleich fou una gran eina publicitària per l'Alemanya nazi a l'estranger, i Gleich. A Itàlia, el Circus Gleich va presentar el seu espectacle a l'edifici principal de la Fera Campionaria, recinte firal de Milà, davant de les autoritats feixistes. Fotos de l'època també mostren Benito Mussolini presidint reunions socials a Roma dins de la gran carpa del Gleich.

Tot i que no va aconseguir la mida i la col·lecció de feres comparable a altres cirks gegants alemanys com el Krone (si un és prou savi com per no donar massa crèdit a les xifres exagerades que s'indica en els materials de publicitat de Gleich), fotografies de l'època mostren que la gran carpa del Gleich podria de fet contenir diversos milers d'espectadors, i la seva col·lecció d'animals era bastant interessant, especialment per als estàndards d'avui dia; al voltant de 1930, viatjava amb uns 100 cavalls, i una menagerie que tenia uns 150 animals de diferents espècies.

Entre els trets característics dels espectacles que va presentar el Circus Gleich cal fer esment dels clàssics elements del Far West americà així com un dels primers números d'home bala presentats a Europa disparat des d'un canó gegant a l'estil de la Primera Guerra Mundial. Amb el pas dels anys actuaren a la pista del Gleich grans atraccions com el domador de gats Otto Sailer-Jackson, els genets Ricono-Sturlas i Althoffs, el pallassos Babusios, i molts altres. L'espectacle era acompanyat per dues orquestres que tocaven en alternança.

L'últim dels cirks de Julius Gleich

De la mateixa manera que va succeir a molts cirks alemanys de l'època, fins i tot l'explotació massiva dels mercats estrangers no va protegir Gleich de la desorbitada inflació alemanya. El Circ Gleich va fer fallida al 1934. Julius reinicia la versió reduïda del seu circ altre temps gegant, però al 1937 els seus deutes l'obliguen a tancar-lo enmig de la seva gira a Txecoslovàquia. Gleich també va confessar haver perdut els favors del règim nazi, ja que la seva esposa va ser marcada com "mig jueu", poca cosa però si la comparem amb el que va succeir als principals cirks alemanys de propietat jueva com Strassburger i Blumenfeld.

Després de la Segona Guerra Mundial, al 1949 Julius Gleich intentar reconstruir el seu circ començant des de zero. Fou una experiència de curta durada, interrompuda per la seva mort al 1951 (als seixanta-cinc anys d'edat) a Bad Münstereifel, prop de Bonn, a Alemanya. La filla de Julius Gleich, Rose (nascuda al 1918), s'havia casat amb Theo Jostmann, un reconegut director eqüestre i entrenador de cavalls que va treballar durant un llarg període amb el Circus Barum de Margarete Kreiser. Els seus fills, el bessons Berni i Theo, Jr., van ser, durant els anys seixanta del segle passat, entrenadors de cavalls a diversos cirks alemanys, sobretot al Franz Althoff.

La visita del Circus Gleich a Barcelona

Al 1929 visità Barcelona amb motiu de la II Exposició Universal. El circ es va instal·lar en un camp situat al carrer de les Corts, al costat del número 220, estant a tres minuts caminant de l'Exposició Universal. Inicialment s'havia anunciat que ho faria al carrer Galvany,¹ molt prop del centre de la ciutat, fet que provocà les queixes dels empresaris d'espectacles al governador.

La inauguració fou un gran èxit, ja que setze mil persones ompliren el circ i més de cinc mil van haver de quedar-se sense poder veure l'espectacle.² El circ havia sabut crear una gran expectació, amb una publicitat d'efectes hipnòtics, publicant diferents anuncis als diaris de la ciutat: "BARCELONA! S'atansa una sensació com mai l'han presenciada Barcelona ni la resta d'Espanya. S'anuncia com un llamp en cel asserenat. El seu efecte serà formidable. Inculqueu en la vostre ment el nom GLEICH. A partir d'avui el trobareu diàriament als diaris, al carrer i als cafès i restaurants. Qui és GLEICH? Què és GLEICH?"³ I a sota d'un gran interrogant, enmig del qual hi havia un petit quadret anunciant el dia i el lloc de l'estrena, destacava el nom del circ en majúscules i aquesta sentència: "El gegant entre els circs europeus, la sensació màxima del segle XX."⁴

L'arribada del circ es va haver de posposar uns quants dies, a causa del gran èxit que estava tenint la seva *tournee* francesa, que s'havia perllongat per espai de sis mesos. El circ va arribar a la ciutat comtal en quatre grans trens especials procedents de Toulouse. Va debutar el 17 d'octubre de 1929, i va presentar el seu espectacle fins el 3 de novembre. Les funcions tenien lloc a les 22h de la nit, i a més, els dilluns, els dijous i els dissabtes, en feien una altra a les 15h. I els diumenges a les 15h30'. El seu parc zoològic tenia més de sis-cents animals de totes menes i dos-cents cavalls i es podia visitar durant tot el dia.⁵

Igual que amb el Circo Krone, els barcelonins quedaren bocabadats amb l'actuació simultània de les tres pistes. De l'espectacle destacaren els treballs aeris (fets molts d'ells sense xarxa), els números d'animals, la reproducció d'escenes del Far-West, les carreres de cavalls amb carros romans (per la pista hipòdrom) i sobretot el número de l'home canó.⁶

Durant la seva estada a Barcelona, el circ va tenir unes quantes atencions amb la ciutat i el mateix comandant Gleich va donar al Parc de la Ciutadella un magnífic ós de la seva col·lecció.⁷

Cridaren l'atenció dues de les promocions que feren per tal d'atreure més espectadors. La primera d'elles, un 2x1, en el qual les dones que compressin una entrada tenien dret a convidar un home a veure l'espectacle.⁸

¹ *La Vanguardia*, Barcelona, 17/10/1929, p. 11

² *La Publicitat*, Barcelona, 19/10/1929, p. 5.

³ *La Publicitat*, Barcelona, 29/09/1929, p. 5.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *La Publicitat*, Barcelona, 15/10/1929, p. 4.

⁶ *La Publicitat*, Barcelona, 19/10/1929, p. 5.

⁷ Rué Dalmau, Antoni, *op. cit.*, p. 18.

⁸ *La Publicitat*, Barcelona, 29/10/1929, p. 14.

Pel dia 30 d'octubre, esperaven el visitant número 250.000 del Circo Gleich, motiu pel qual, per commemorar-lo, la direcció del circ oferí els següents premis: al visitant 248.000, 50 pessetes; al 249.000, 75 pessetes i al 250.000, 100 pessetes. En comprar l'entrada, cada espectador rebia un sobre tancat, en el qual hi havia el número corresponent. Els premiats van rebre el seu premi en el descans de l'espectacle.⁹

⁹ *La Publicitat*, Barcelona, 30/10/1929, p. 10.